

[Cat/Cast] El «terrorismo» según España

AURORA TURMEDA (MEMBRE DELS CDR MALLORCA) :: 22/05/2018

"En España, el carácter excepcional de las medidas previstas por la legislación especial actual para combatir la insurgencia se remonta a las postrimerías del franquismo"

[Català] El «terrorisme» segons l'Estat espanyol

"les «argumentacions» de la Fiscalia del tribunal especial resulten força eloqüents sobre la realitat de l'«estat de dret» espanyol, quan de perseguir la dissidència es tracta i el que s'impugna és la unitat territorial o la forma política de l'estat."

La introducció a l'ordenament jurídic del pseudoconcepte de *terrorisme* com a tipus penal diferenciat dels delictes d'homicidi, lesions, contra la llibertat, danys, associació il·lícita o organització criminal és una anormalitat jurídica que suposa la legalització de l'excepció. En realitat, l'especificitat dels actes constitutius d'aquest tipus penal és tan sols la motivació política, tal com reconeix obertament el legislador espanyol al seu Codi penal, en definir com a «terroristes» les organitzacions criminals que tenguin com a objectiu «subvertir l'ordre constitucional, o suprimir o desestabilitzar greument el funcionament de les institucions polítiques o de les estructures econòmiques o socials de l'Estat, o obligar els poders públics a fer un acte o abstenir-se de fer-lo» (art. 573.1.1). Aquesta mateixa definició ens mostra una altra característica igualment important per a entendre la natura del tipus de violència que les autoritats estatals anomenen *terrorisme*: el fet d'esser exercida per grups aliens a l'estat i tenir com a objectiu les institucions de l'estat. Tanmateix, si el ventall de les accions materials constitutives de «terrorisme» és molt ampli (vg. art. 573.1 CP), la finalitat que defineix el tipus és força més restrictiva, perquè només pren l'estat com a bé jurídic a protegir (de manera que la violència de l'extrema dreta, per exemple, en la mesura que no té les institucions estatals com a objectiu, no en seria constitutiva). És per això que si, jurídicament, resulta qüestionable que la qualificació penal d'un mateix acte sigui diferent segons si la finalitat de l'autor és política o merament privada, el fet que hom també discrimini entre objectius polítics és una pura arbitrarietat. I és que la construcció del «terrorisme» com un tipus penal específic no és neutra, tal com mostren els fets que (a) les penes per actes considerats com a tals siguin més elevades (art. 573 bis CP) que quan no tenen aquesta intenció política, i (b) que tant aquests com la seva mera «apologia» siguin enjudiciats per un tribunal especial (l'Audiència Nacional). (a) contravé el principi d'isonomia declarat a l'article 14 de la Constitució espanyola, mentre que (b) vulnera el principi d'«unitat jurisdiccional» proclamat a la mateixa llei fonamental (art. 117.5). Altrament, per més que l'estat s'atribueixi a si mateix a partir del monopoli de l'ús de la violència (tautològicament qualificada de «legítima»), des del punt de vista epistemològic és igualment mal format qualsevol concepte que no es defineix per la natura material de les accions que pretén descriure, sinó pel subjecte que les duu a terme.

“Al Regne d’Espanya, el caràcter excepcional de les mesures previstes per la legislació especial actual per a combatre la insurgència es remunta a les acaballes del franquisme.”

Al Regne d’Espanya, el caràcter excepcional de les mesures previstes per la legislació especial actual per a combatre la insurgència es remunta a les acaballes del franquisme. En efecte, el Decret llei 10/1975, de 26 d’agost, «sobre prevenció del terrorisme», aprovat pel darrer govern de Franco, ja preveia la suspensió per dos anys del termini màxim de detenció de 72 hores (art. 13) i la inviolabilitat de domicili (art. 14), mesures mantingudes al Reial decret llei 4/1977, de 28 de gener, per a les «persones sobre les quals recaigui la sospita fundada de col·laborar amb la realització o preparació d’actes terroristes» (art. 1), la qual cosa, com ha apuntat l’advocat Juan Manuel Olarieta, suposava l’establiment *de facto* d’un estat d’excepció selectiu. Encara més greu resulta que la suspensió potestativa d’aquests drets fonamentals prevista en aquesta legislació especial atenyés rang constitucional (art. 55.2 CE), la qual cosa palesa que el constituent assumia que la insurgència seria un problema estructural —al capdavant, el règim de la monarquia reinstaurada es basava, i es basa, en la negació radical, entre d’altres, del dret a l’autodeterminació nacional dels pobles sota administració espanyola, amb independència de si es reclama de manera pacífica o violenta— i, doncs, que la legislació excepcional esdevindria la norma. Bona mostra del que han avançat les garanties constitucionals en aquest àmbit des del final franquisme la trobam en el fet que, després de la reforma de 2015 de l’article 509 de la Llei d’enjudiciament criminal (Llei orgànica 13/2015, de 5 d’octubre, article únic), el període màxim de detenció per als detinguts per «terrorisme» sigui el mateix que el previst a l’article 13 del Decret llei 10/1975: deu dies. I és que, en aquest règim que tant es vanta de «constitucional», en l’àmbit de la contrainsurgència l’òrgan judicial competent és preconstitucional, com també ho és l’origen de la legislació que s’hi aplica.

III

“L’argumentació de la Fiscalia en el cas de Tamara Carrasco és pròpia de Carl Schmitt, el jurista teòric del nacionalsocialisme, a parer del qual l’única distinció jurídicament rellevant en un procés penal és la que separa l’amic de l’enemic polític.”

Si el contingut de la mateixa legislació espanyola referida al «terrorisme» presenta nombrosos elements d’arbitrarietat, l’aplicació que sovint en fan la Fiscalia i molts magistrats dista tant de la lletra que, en realitat, vulneren *de facto* el mateix principi de legalitat. En són exemples els casos 18/98 o *Bateragune*, on l’Audiència Nacional espanyola imposà condemnes per «col·laboració» amb «organització terrorista» o pertinença a aquesta a sense que ni tan sols s’hagués formulat contra els processats cap acusació de relació amb accions violentes concretes. En el cas de Fiscalia d’aquest òrgan especial, aquesta pràctica ha tornat a aparèixer amb la imputació de «terrorisme» (i, superant-se a si mateixa, també de «rebel·lió») a l’activista dels comitès de Defensa de la República Tamara Carrasco per accions de protesta política pacífica. Val la pena llegir l’argumentació de la Fiscalia —pròpia de Carl Schmitt, el jurista teòric del nacionalsocialisme, a parer del qual l’única distinció jurídicament rellevant en un procés penal és la que separa l’amic de l’enemic polític—: «l’activitat dels CDR no es limita a organitzar actes de protesta o d’alteració de l’ordre públic, sinó que s’ha d’emmarcar en un context més ampli, com a part d’una estratègia

política que permet qüestionar per mitjans il·lícits les bases del sistema institucional».

Tot i que la llista d'accions que recull l'apartat primer de l'article 573 del Codi penal és prolixa (delictes greus «contra la vida o la integritat física, la llibertat, la integritat moral, la llibertat i indemnitat sexuals, el patrimoni, els recursos naturals o el medi ambient, la salut pública, risc catastròfic, incendi, contra la Corona, atemptat i tinença, tràfic i depòsit d'armes, municions o explosius, previstos en aquest Codi, i l'apoderament d'aeronaus, bucs o altres mitjans de transport col·lectiu o mercaderies»), enlloc no apareix l'aixecament de barreres de peatges, acció en què tampoc no concorre l'«aixecament violent» constitutiu del delictes de rebel·lió, tipificat a l'article 472 del mateix Codi penal. Ni tan sols el Decret llei 10/1975 s'atreveix a tant, atès que, si bé, de manera confusionària i malintencionada, es referia als grups «comunistes, anarquistes [i] separatistes» (art. 4), els qualificava d'«associacions il·lícites», però no de «terroristes» ni preveia per a llurs membres les penes establertes per als casos de «terrorisme» (art. 1-3). Tanmateix, les «argumentacions» de la Fiscalia del tribunal especial resulten força eloqüents sobre la realitat de l'«estat de dret» espanyol, quan de perseguir la dissidència es tracta i el que s'impugna és la unitat territorial o la forma política de l'estat.

[Castellano]

El «terrorismo» según España

"Las« argumentaciones »de la Fiscalía del tribunal especial resultan bastante elocuentes sobre la realidad del« estado de derecho »español, cuando de perseguir la disidencia se trata y lo que se impugna es la unidad territorial o la forma política estado . "

La introducción en el ordenamiento jurídico del pseudoconcepto de *terrorismo* como tipo penal diferenciado de los delitos de homicidio, lesiones, contra la libertad, daños, asociación ilícita u organización criminal es una anormalidad jurídica que supone la legalización de la excepción. En realidad, la especificidad de los actos constitutivos de este tipo penal es tan sólo la motivación política, tal como reconoce abiertamente el legislador español a su Código penal, en definir como «terroristas» las organizaciones criminales que tengan como objetivo «subvertir el orden constitucional, o suprimir o desestabilizar gravemente el funcionamiento de las instituciones políticas o de las estructuras económicas o sociales del Estado, o obligar a los poderes públicos a hacer un acto o abstenerse de hacerlo »(art. 573.1 .1).*terrorismo* : el hecho de ser ejercida por grupos ajenos al estado y tener como objetivo las instituciones del estado. Sin embargo , si el abanico de las acciones materiales constitutivas de «terrorismo» es muy amplio (vg. art. 573.1 CP), la finalidad que define el tipo es bastante más restrictiva, porque sólo toma el estado como bien jurídico a proteger (de manera que la violencia de la extrema derecha, por ejemplo, en la medida que no tiene las instituciones estatales como objetivo, no sería constitutiva). Es por ello que si, jurídicamente, resulta cuestionable que la calificación penal de un mismo acto sea diferente según si la finalidad del autor es política o meramente privada, el hecho de que se también discrimine entre objetivos políticos es una pura arbitrariedad. Y es que la construcción del «terrorismo» como un tipo penal específico no es neutra, tal como muestran los hechos que

(a) Las penas por actos considerados como tales sean más elevadas (art. 573 *bis* CP) que cuando no tienen esta intención política, y (b) que tanto éstos como su mera «apología» sean enjuiciados por un tribunal especial (el audiencia Nacional). (A) contraviene el principio de isonomía declarado en el artículo 14 de la Constitución española, mientras que (b) Vulnera el principio de «unidad jurisdiccional» proclamado en la misma ley fundamental (art. 117.5). De lo contrario, por más que el estado se atribuya a sí mismo a partir del monopolio del uso de la violencia (tautológicamente calificada de «legítima»), desde el punto de vista epistemológico es igualmente mal formado cualquier concepto que no se define por la naturaleza material de las acciones que pretende describir, sino por el sujeto que las lleva a cabo.

II

"En el Reino de España, el carácter excepcional de las medidas previstas por la legislación especial actual para combatir la insurgencia se remonta a las postrimerías del franquismo ."

En el Reino de España, el carácter excepcional de las medidas previstas por la legislación especial actual para combatir la insurgencia se remonta a las postrimerías del franquismo. En efecto, el Decreto ley 10/1975, de 26 de agosto, «sobre prevención del terrorismo», aprobado por el último gobierno de Franco, ya preveía la suspensión por dos años del plazo máximo de detención de 72 horas (art. 13) y la inviolabilidad de domicilio (art. 14), medidas mantenidas al Real decreto ley 4/1977, de 28 de enero, para las «personas sobre las que recaiga la sospecha fundada de colaborar con la realización o preparación de actos terroristas »(art. 1), lo que, como ha apuntado el abogado Juan Manuel Olarieta, suponía el establecimiento *de facto* de un estado de excepción selectivo. Aún más grave resulta que la suspensión potestativa de estos derechos fundamentales prevista en esta legislación especial alcanza rango constitucional (art. 55.2 CE), lo que demuestra que el constituyente asumía que la insurgencia sería un problema estructural -al fin de cuentas, el régimen de la monarquía reinstaurada se basaba, y se basa, en la negación radical, entre otros, del derecho a la autodeterminación nacional de los pueblos bajo administración española, con independencia de si se reclama de manera pacífica o violentamente y, pues, que la legislación excepcional convertiría la norma. Buena muestra de lo que han avanzado las garantías constitucionales en este ámbito desde el final franquismo la encontramos en el hecho de que, tras la reforma de 2015 del artículo 509 de la Ley de Enjuiciamiento Criminal (Ley orgánica 13/2015, de 5 de octubre, artículo único), el período máximo de detención para los detenidos por "terrorismo" sea el mismo que el previsto en el artículo 13 del Decreto ley 10/1975: diez días. Y es que, en este régimen que tanto presume de «constitucional», en el ámbito de la contrainsurgencia del órgano judicial competente es preconstitucional, como también lo es el origen de la legislación que se aplica.

III

"La argumentación de la Fiscalía en el caso de Tamara Carrasco es propia de Carl Schmitt, el jurista teórico del nacionalsocialismo, a juicio del que la única distinción jurídicamente relevante en un proceso penal es la que separa el amigo del enemigo político. "

Si el contenido de la misma legislación española referida al «terrorismo» presenta numerosos elementos de arbitrariedad, la aplicación que a menudo hacen la Fiscalía y muchos magistrados dista tanto de la letra que, en realidad, vulneran *de facto* el mismo principio de legalidad . Son ejemplos los casos 18/98o *Bateragune*, Donde la Audiencia Nacional española impuso condenas por «colaboración» con «organización terrorista» o pertenencia a ésta a sin que ni siquiera se hubiera formulado contra los procesados ninguna acusación de relación con acciones violentas concretas. En el caso de Fiscalía de este órgano especial, esta práctica ha vuelto a aparecer con la imputación de «terrorismo» (y, superándose a sí misma, también de «rebelión») a la activista de los comités de Defensa de la República Tamara Carrasco por acciones de protesta política pacífica. Vale la pena leer la argumentación de la Fiscalía -propia de Carl Schmitt, el jurista teórico del nacionalsocialismo, a juicio del que la única distinción jurídicamente relevante en un proceso penal es la que separa el amigo del enemigo político-:

Aunque la lista de acciones que recoge el apartado primero del artículo 573 del Código penal es prolija (delitos graves "contra la vida o la integridad física, la libertad, la integridad moral, la libertad e indemnidad sexuales, el patrimonio, los recursos naturales o el medio ambiente, la salud pública, riesgo catastrófico, incendio, contra la Corona, atentado y tenencia, tráfico y depósito de armas, municiones o explosivos, previstos en este Código, y el apoderamiento de aeronaves , buques u otros medios de transporte colectivo o mercancías »), en ninguna parte aparece el levantamiento de barreras de peajes, acción en la que tampoco concurre el « levantamiento violento » constitutivo del delito de rebelión, tipificado en el artículo 472 del mismo Código penal. Ni siquiera el Decreto ley 10/1975 atrevía a tanto, dado que, si bien, de manera confusa y malintencionada, se refería a los grupos «comunistas, anarquistas [i] separatistas» (art. 4), los calificaba de «asociaciones ilícitas», pero no de «terroristas» ni preveía para sus miembros las penas establecidas para los casos de « terrorismo »(art. 1-3). Sin embargo, las «argumentaciones» de la Fiscalía del tribunal especial resultan bastante elocuentes sobre la realidad del «estado de derecho» español, cuando de perseguir la disidencia se trata y lo que se impugna es la unidad territorial o la forma política el estado.

<http://laccent.cat/el-terrorisme-segons-lestat-espanyol/>

<https://ppcc.lahaine.org/cat-cast-el-terrorismo-segun>